

Sauðárkrókur 30.03.2004

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Landbúnaðarnefnd Alþingis hefur óskað eftir umsögn Byggðastofnunar um tillögu til þingsályktunar um nýjan grundvöll búvöruframleiðslunnar og stuðning við byggð í sveitum (Þskj. 168 – 166. mál).

Hlutverk Byggðastofnunar er að vinna að eflingu byggðar og atvinnulífs á landsbyggðinni og miðast eftirfarandi umsögn við áhrif tillagnanna á þá þætti. Tekið skal fram að ekki hefur verið fjallað um umsögnina í stjórn stofnunarinnar.

Byggðastofnun telur að framundan séu miklar breytingar á opinberum stuðningi við búvöruframleiðslu í landinu. Í þeirri stefnumótunarvinnu sem nú stendur yfir hjá Evrópusambandinu á vettvangi alþjóðaviðskipta varðandi matvælaframleiðslu er áherslan í auknum mæli að flytjast frá niðurgreiðslukerfi yfir í stuðning við afmörkuð svæði og umbætur í umhverfismálum framleiðslunnar (grænar greiðslur). Ekki er annað líklegt en að sambærileg þróun muni eiga sér stað hérlendis.

Horfið er í auknum mæli frá aðgerðum sem beinast fyrst og fremst að einni atvinnugrein (t.d. landbúnaði) en sjónum beint í ríkara mæli að tilteknum svæðum og þeim möguleikum sem umhverfi þeirra og menningararfur bjóða upp á.

Byggðastefna vísar að jafnaði til stefnumörkunar um stuðning hins opinbera við samfélög er standa höllum fæti í samkeppni við önnur svæði vegna efnahagslegs eða félagslegs aðstöðumunar, sem ekki er talinn réttlætunlegur.

Áherslur í nágrannalöndum okkar hafa verið að breytast á undanförunum árum. Bæði Efnahagssamvinnustofnunin (OECD) og Evrópusambandið (ESB) hafa í sinni stefnumörkun beint sjónum að aðgerðum er leiða til aukinnar sjálfbærni. Byggðastefnan beinist því í vaxandi mæli að því:

- að virkja íbúa til fjárfestingar í nýjum tækifærum sem byggja á hagnýtingu auðlinda sem fyrir eru.
- að bæta samkeppnishæfni atvinnulífsins til lengri tíma litið.
- að nýsköpun landbúnaðar og aukinni fjölbreyttni í atvinnustarfsemi
- að auknu verðmæti og gæðum vöru og þjónustu
- að leggja áherslu á aðferðir er stuðla að verndun umhverfisins

Byggðastofnun

Í þingsályktunartillögum er lagt til,

“Að skipuð verði nefnd fulltrúa allra þingflokka til að vera stjórnvöldum og bændasamtökum til samstarfs og ráðuneytis við mótnun nýs grundvallar fyrir búvöruframleiðsluna og gera tillögur um ráðstafanir til að treysta byggð í sveitum”.

og að,

“Sérstaklega verði hugað að því hvernig útfæra megi búsetutengdan grunnstuðning sem hluta af stuðningi við landbúnað og búsetu í sveitum. Markmiðið væri að finna leiðir til fjölbreyttari nýsköpunar og þróunar í atvinnulífi strjálbýlisins, skapa meira jafnræði milli greina, undirbúa nauðsynlegar breytingar vegna nýrra alþjóðasamninga á sviði landbúnaðarmála og taka á vandamálum núverandi landbúnaðarkerfis”.

Þingsályktunin leggur því áherslu á að skilgreindar verði nýjar leiðir í stuðningskerfi búvöruframleiðslunnar, sem er mjög í takt við þær áherslur sem eru í nágrannalöndum okkar. Ef af verður, er hér um tímabæra áherslu að ræða en jafnframt verulega breytingu á stuðningskerfi greinarinnar og því mikilvægt að um hana fari fram opin umræða og gætt sé þess að sem flest sjónarmið komist til skila. Miklir hagsmunir eru í húfi fyrir einstaklinga og svæði, sem byggja efnahag sinn að stórum hluta til á núverandi stuðningskerfi.

Það er mat stofnunarinnar að slík þingkjörin nefnd muni geta verið góður stuðningur við stjórnvöld og bændasamtök í þeim umræðum og vinnu sem framundan er og varðar búsetu í dreifbýli.

Virðingarfyllt

Þórarinn Sólmundarson

Ráðgjafi á þróunarsviði Byggðastofnunar